

TDDE71

Pekare och dynamiskt minne

Eric Ekström & Klas Arvidsson

Institutionen för datavetenskap

Problem - Godtyckligt mycket minne

Kan vi skriva

- en loop som varje iteration skapar en ny variabel? Efter N iterationer ska det finnas N variabler att använda.
- en funktion som lägger till ett värde i en (kanske full) behållare? Funktionen ska garantera att värdet läggs till.

Vi får bara använda vanliga variabler och språkkonstruktioner.
(Inga komponenter från standardbibliotek)

Problem - Godtyckligt mycket minne

Försök:

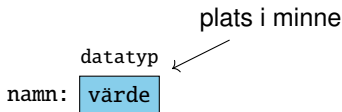
```
for (int i {}; i < N; ++i)
{
    int new_var {};
    //???
} ← går ur scope

// Inga variabler kvar
```

- 1 Repetition
- 2 Pekare
- 3 Dynamiskt minne
- 4 Länkade strukturer
- 5 Objektorienterade tankar
- 6 Speciella medlemsfunktioner
- 7 Övrigt
- 8 Livekod

Repetition: Variabler

- Automatiska namngivna variabler
- En låda för att lagra ett värde
 - Namn
 - Värde
 - Datatyp
 - Plats i minne
- Kompilatorn sköter allt åt oss (allokera, avallokera, tolka minnet)
- Sparas på en exekveringsstack ("stacken").

- 1 Repetition
- 2 **Pekare**
- 3 Dynamiskt minne
- 4 Länkade strukturer
- 5 Objektorienterade tankar
- 6 Speciella medlemsfunktioner
- 7 Övrigt
- 8 Livekod

Pekare

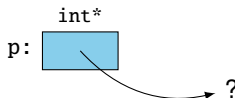
En pekare är en variabel som innehåller en address.

- Dvs en variabel som pekare ut en annan plats i minne.

Deklareras med en * och vilken datatyp den pekar på.

- “p är en pekare till ett heltal.”

```
int* p;
```


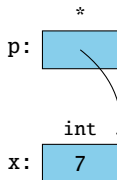
Pekare - Adressoperatoren

Vi kan hitta adressen av en variabel med operator&.

- “Adressoperatoren”
- Inte samma som referens! Samma tecken till två olika koncept.

```
int x {7};  
int* p {&x};  
cout << &x << " " << p << endl;
```

```
$ ./a.out  
0x7ffe4 0x7ffe4
```


(Används sällan. **Undvik i labb!** I C++ använder vi referenser istället. Historiskt (i C) skapar detta en rudimentär slags referens.)

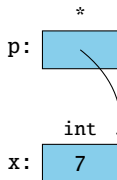
Pekare - Avreferering

Vi kan hitta värdet på adressen av en pekare med operator*.

- Avrefereringsoperatören
- “följ pilen till värdet”
- Inte samma som multiplikation eller pekardeklaration!

```
int x {7};  
int* p {&x};  
cout << x << " " << *p << endl;
```

```
$ ./a.out  
7 7
```


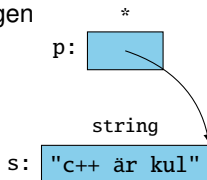
Pekare - Avreferering

Vi kan komma åt en medlem på det utpekade objektet med `operator->`.

- piloperatören
- samma som `operator*` men smidigare.
- “följ pilen till värdet” - bokstavligen

```
std::string s {"c++ är kul"};  
std::string* p {&s};  
cout << " " << *p << " ";  
cout << (*p).length() << " ";  
cout << p->length() << endl;
```

```
$ ./a.out  
c++ är kul 10 10
```


Pekare - this

När vi implementerar en medlemsfunktion i vår klass har vi automatiskt tillgång till pekaren `this` som innehåller adressen av aktuellt objekt.

- Vi behöver **inte** använda `this`. När vi anger namnet på en medlem `x` är det underförstått att vi menar `this->x`.
- Om det finns en lokal variabel med samma namn skuggar den medlemmen. Byt namn på någon av dem!
- Om vi behöver referera till objektet själv är det okej att använda `*this`.

This “under huven”

```
class Time {
    string to_hour(bool frmt24);
    int hour;
};

string Time::to_hour(bool frmt24)
{
    int h{ hour };
    ...
    return to_string(h);
}

int main()
{
    Time t0{};
    t0.to_hour(false);
}
```

```
// Hur medlemsfunktioner skulle
// kunna vara implementerade
// "under huven" eller "i C"

string to_hour(Time* this, bool frmt24)
{
    int h{ this->hour };
    ...
    return to_string(h);
}

int main()
{
    Time t0{};
    to_hour(&t0, false);
}
```

Koden till höger är **inget vi skriver i C++**, men exemplet bidrar till hur vi kan förstå klasser utifrån bara vanliga funktioner och pekare.

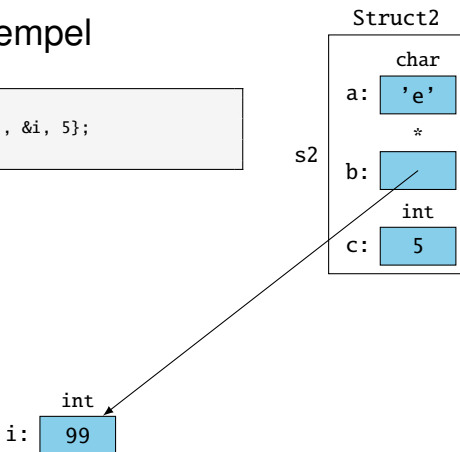
Pekare - Exempel

```
int i {99};
```

int
i: 99

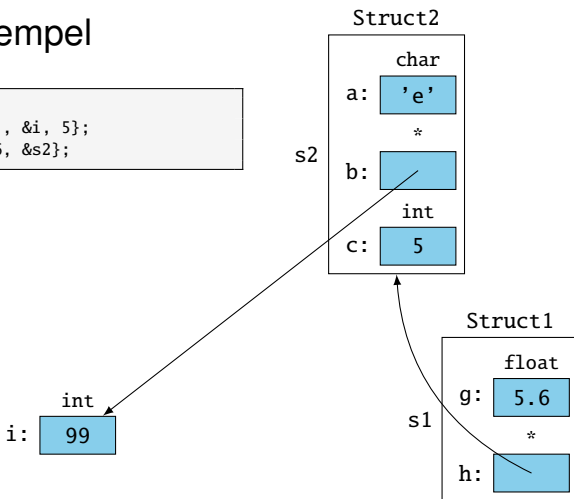
Pekare - Exempel

```
int i {99};  
Struct2 s2 {'e', &i, 5};
```


Pekare - Exempel

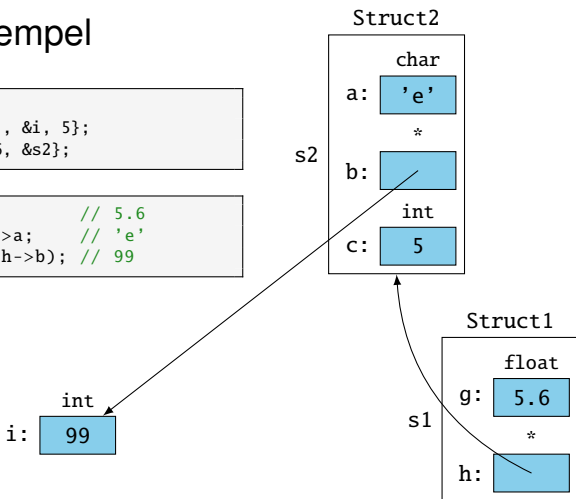
```
int i {99};  
Struct2 s2 {'e', &i, 5};  
Struct1 s1 {5.6, &s2};
```


Pekare - Exempel

```
int i {99};  
Struct2 s2 {'e', &i, 5};  
Struct1 s1 {5.6, &s2};
```

```
cout << s1.g;           // 5.6  
cout << s1.h->a;        // 'e'  
cout << *(s1.h->b);     // 99
```


- 1 Repetition
- 2 Pekare
- 3 Dynamiskt minne**
- 4 Länkade strukturer
- 5 Objektorienterade tankar
- 6 Speciella medlemsfunktioner
- 7 Övrigt
- 8 Livekod

Dynamiskt minne - Heap

Det finns olika ställen att spara variabler under programkörning.

Stack

- Automatiska variabler
- Variabler refereras till med namn
- Kompilatorn sköter allokering och avallokering
- Lokalt scope

Heap

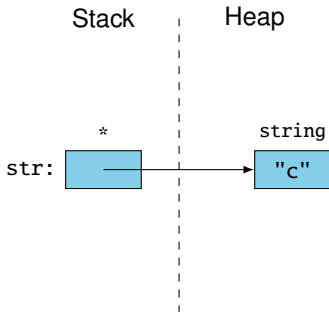
- Anonyma variabler
- Variabler refereras till med adress
- Programmeraren sköter allokering och avallokering
- Globalt scope

Dynamiskt minne - new

Vi kan allokera dynamiskt minne med nyckelordet `new`.

- Ger en pekare till det nyligen skapade minnet på heapen.

```
string* str {};  
str = new string{"c"};
```


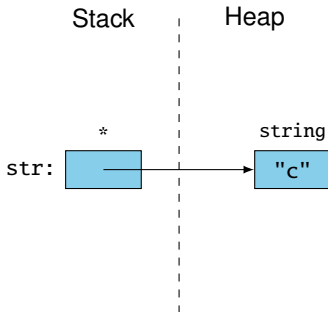
Dynamiskt minne - new

Vi kan allokera dynamiskt minne med nyckelordet `new`.

- Ger en pekare till det nyligen skapade minnet på heapen.

```
string* str {};  
str = new string{"c"};
```

```
string* str2 {str};  
*str2 = "c++";  
cout << *str;
```


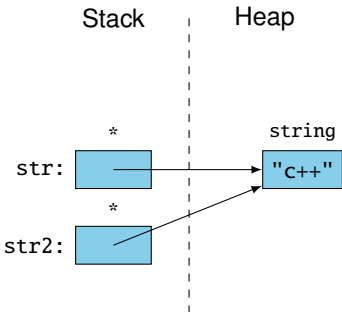
Dynamiskt minne - new

Vi kan allokera dynamiskt minne med nyckelordet `new`.

- Ger en pekare till det nyligen skapade minnet på heapen.

```
string* str {};  
str = new string{"c"};
```

```
string* str2 {str};  
*str2 = "c++";  
cout << *str;
```


Dynamiskt minne - delete

Vi kan avallokera minne med nyckelordet `delete`.

- Tar en pekare till dynamiskt allokerat minne.

```
string* str {};  
str = new string{"c"};  
  
delete str;  
str = nullptr;
```

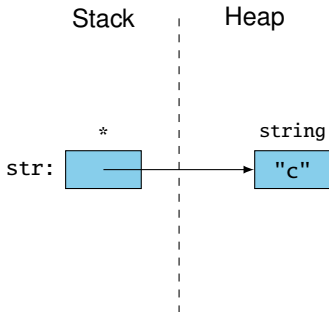
- Vad händer om vi ger `delete` en pekare till stacken?
- Vad händer om vi ger `delete` minne vi inte äger?
- Vad händer om vi ger `delete` samma adress flera ggr?

==> Det finns många sätt att göra misstag!

Dynamiskt minne - Minnesläcka

Vad händer om vi tappar bort adressen till vår variabel?

```
string* str {};  
str = new string{"c"};
```

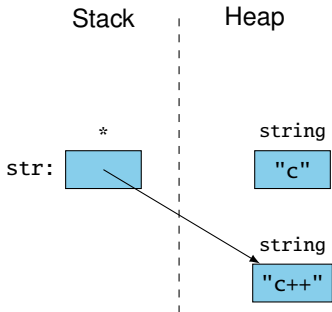

Dynamiskt minne - Minnesläcka

Vad händer om vi tappar bort adressen till vår variabel?

```
string* str {};  
str = new string{"c"};
```

```
str = new string{"c++"};
```

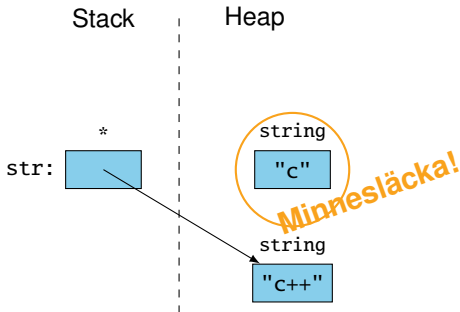

Dynamiskt minne - Minnesläcka

Vad händer om vi tappar bort adressen till vår variabel?

```
string* str {};  
str = new string{"c"};
```

```
str = new string{"c++"};
```


Dynamiskt minne - Minnesläcka

Valgrind kan hitta minnesläckor i kod.

```
$ g++ main.cc  
$ valgrind ./a.out
```

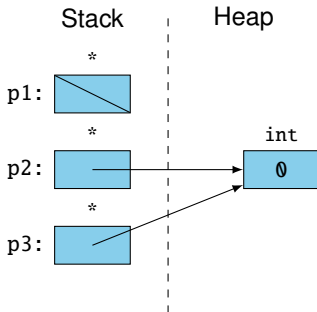
```
==19650== HEAP SUMMARY:  
==19650==      in use at exit: 4 bytes in 1 blocks  
==19650== LEAK SUMMARY:  
==19650==    definitely lost: 4 bytes in 1 blocks  
==19650==    indirectly lost: 0 bytes in 0 blocks  
==19650==    possibly lost: 0 bytes in 0 blocks  
==19650==    still reachable: 0 bytes in 0 blocks  
==19650==    suppressed: 0 bytes in 0 blocks
```

OBS! Valgrind är **inte** ett orakel. Den kan bara hitta minnesläckor som *faktiskt* uppstått under programkörningen. Det ställer höga krav på att testprogrammet är komplett!

Dynamiskt minne - Åtkomstfel

Vad händer om vi försöker komma åt minne som inte är vårt?

```
int* p1 {};  
int* p2 { new int{} };  
int* p3 { p2 };
```

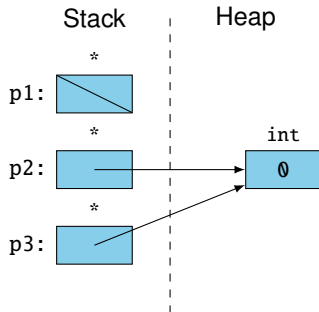

Dynamiskt minne - Åtkomstfel

Vad händer om vi försöker komma åt minne som inte är vårt?

```
int* p1 {};  
int* p2 { new int{} };  
int* p3 { p2 };
```

```
delete p3;  
p3 = nullptr;  
  
cout << *p1; // nullptr  
cout << *p2; // borttaget minne
```

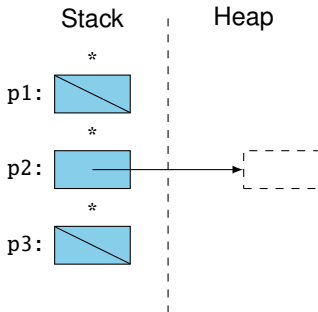

Dynamiskt minne - Åtkomstfel

Vad händer om vi försöker komma åt minne som inte är vårt?

```
int* p1 {};  
int* p2 { new int{} };  
int* p3 { p2 };
```

```
delete p3;  
p3 = nullptr;  
  
cout << *p1; // nullptr  
cout << *p2; // borttaget minne
```


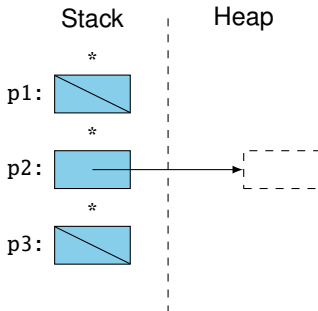
Dynamiskt minne - Åtkomstfel

Vad händer om vi försöker komma åt minne som inte är vårt?

```
int* p1 {};  
int* p2 { new int{} };  
int* p3 { p2 };
```

```
delete p3;  
p3 = nullptr;  
  
cout << *p1; // nullptr  
cout << *p2; // borttaget minne
```

```
$ ./a.out  
Segmentation fault (core dumped)
```


- 1 Repetition
- 2 Pekare
- 3 Dynamiskt minne
- 4 **Länkade strukturer**
- 5 Objektorienterade tankar
- 6 Speciella medlemsfunktioner
- 7 Övrigt
- 8 Livekod

Länkade strukturer

*“Kan vi skriva en loop som varje iteration skapar en ny variabel?
Efter N iterationer ska det finnas N variabler att använda.”*

```
for (int i {}; i < N; ++i)
{
    new int{};
}
```

Länkade strukturer

*“Kan vi skriva en loop som varje iteration skapar en ny variabel?
Efter N iterationer ska det finnas N variabler att använda.”*

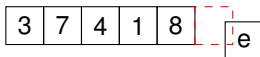
```
for (int i {}; i < N; ++i)
{
    new int{};
}
```

Typ... men vi behöver ett sätt att hålla reda på alla så vi kan komma åt dem senare!

Länkade strukturer - Sekventiell lista

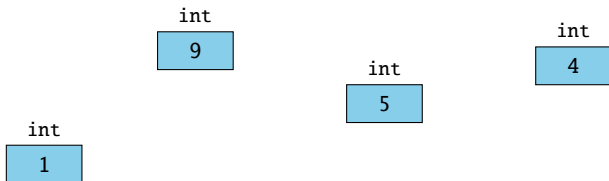
Vi skulle kunna spara alla värden direkt efter varandra på heapen.

- Lätt att komma åt värden (För fjärde värdet, stega tre steg från första)
- Hur vet vi att det finns plats?

Länkade strukturer

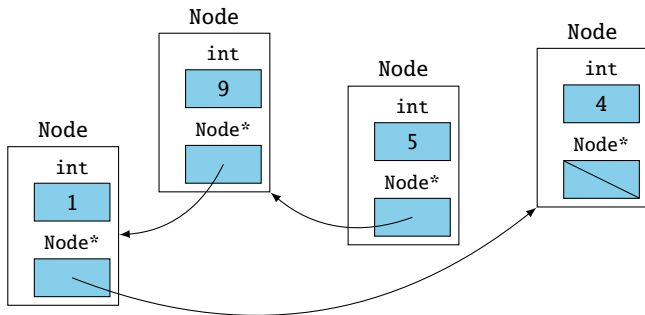
Datan får sparas på olika platser i minne istället.

Men i vilken ordning ligger de? Hur kommer vi åt vår data?

Länkade strukturer

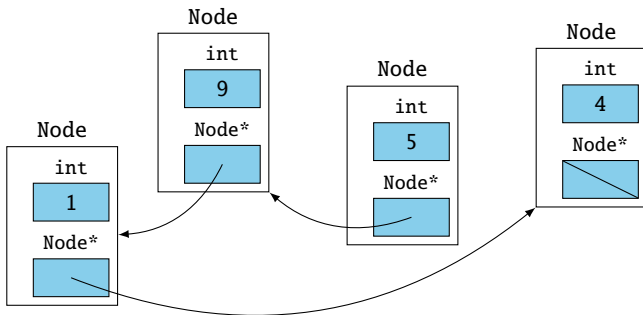
Varje box får spara en pekare till nästa box.

Länkade strukturer

Varje box får spara en pekare till nästa box.

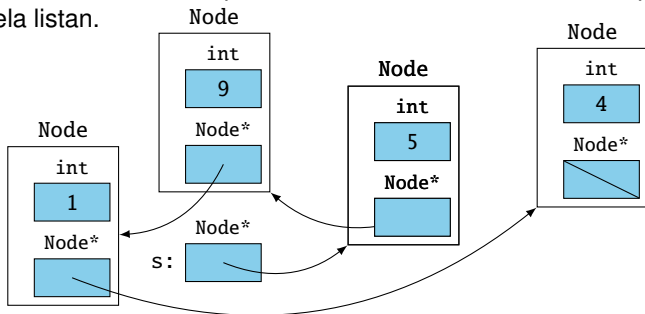
- Vi kan hitta nästa värde genom att besöka värdet innan.

Länkade strukturer

Varje box får spara en pekare till nästa box.

- Vi kan hitta nästa värde genom att besöka värdet innan.
- Vi behöver endast en pekare till första värdet för att ha koll på hela listan.

Länkade strukturer - Nodestrukt

Vi behöver en datastruktur för att representera våra noder.

```
struct Node  
{  
    int value;  
    Node* next;  
};
```

Stack

Heap

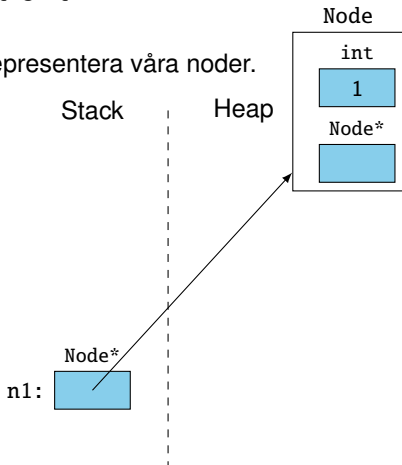

Länkade strukturer - Nodestrukt

Vi behöver en datastruktur för att representera våra noder.

```
struct Node  
{  
    int value;  
    Node* next;  
};
```

```
Node* n1 { new Node{1, nullptr} };
```


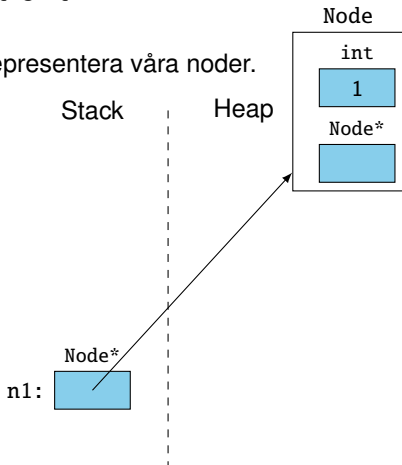
Länkade strukturer - Nodestrukt

Vi behöver en datastruktur för att representera våra noder.

```
struct Node  
{  
    int value;  
    Node* next;  
};
```

```
Node* n1 { new Node{1, nullptr} };
```

```
Node* tmp {n1};  
n1 = new Node{2, nullptr};  
n1->next = tmp;
```


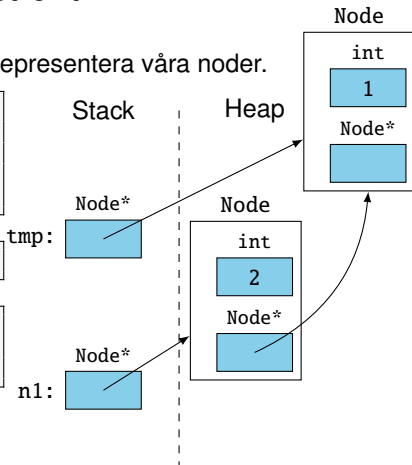
Länkade strukturer - Nodestrukt

Vi behöver en datastruktur för att representera våra noder.

```
struct Node  
{  
    int value;  
    Node* next;  
};
```

```
Node* n1 { new Node{1, nullptr} };
```

```
Node* tmp {n1};  
n1 = new Node{2, nullptr};  
n1->next = tmp;
```


Länkade strukturer - Nodestrukt

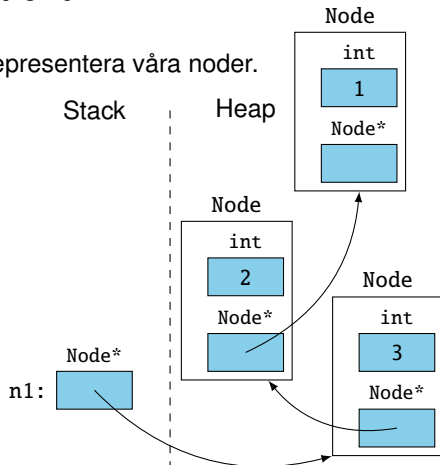
Vi behöver en datastruktur för att representera våra noder.

```
struct Node
{
    int value;
    Node* next;
};
```

```
Node* n1 { new Node{1, nullptr} };
```

```
Node* tmp {n1};
n1 = new Node{2, nullptr};
n1->next = tmp;
```

```
n1 = new Node{3, n1};
```


- 1 Repetition
- 2 Pekare
- 3 Dynamiskt minne
- 4 Länkade strukturer
- 5 Objektorienterade tankar**
- 6 Speciella medlemsfunktioner
- 7 Övrigt
- 8 Livekod

Objektorienterade tankar - Abstrakt datatyp

```
int main()
{
    Node* list{};

    list = new Node{12, nullptr};
    list = new Node{4, list};
    list = new Node{1, list};

    delete list->next->next;
    delete list->next;
    delete list;
    list = nullptr;
}
```

Till vänster: Det är mycket att hålla reda på och lätt att göra fel. Koden är besvärlig och svårläst.

```
int main()
{
    List list{};

    list.insert(12);
    list.insert(4);
    list.insert(1);

} // list går ur scope
```

Till höger: Enkelt och felsäkert att använda en lista. Klassen tar internt hand om allt besvärligt.

Objektorienterade tankar - Abstrakt datatyp

- För att använda en datastruktur ska man inte behöva veta hur den är implementerad.
(Jämför: vet du hur `std::vector` är implementerad?)
- En abstrakt datatyp är en beskrivning av hur en datatyp används, sett från användarens perspektiv.
(Tänk publika delen av `h-filen` för en klass.)

(Se kapitlet i OpenDSA om abstrakta datatyper)

Objektorienterade tankar - Abstrakt datatyp

Hur förvandlar vi vår dynamiska datastruktur till att även vara en abstrakt datatyp?

- Dölj allt som har med noder att göra privat i en klass
- Lägg till en konstruktor som initierar första pekaren rätt
- Lägg till medlemsfunktioner som gör alla besvärliga pekaroperationer
- Kommer strax: Lägg till en *destruktor* som avallokerar dynamiskt allokerat minne klassen *ansvarar* för

Objektorienterade tankar - Ansvar

“Objektet ansvarar för alla resurser den allokerar”

- Alla resurser som ett objekt initialt behöver allokeras i konstruktorn.
 - anonyma variabler, filer, databasanslutningar, sockets, etc
- Medlemsfunktioner kan ändra resursbehovet (lägga till, ta bort).
- Objektet släpper resurserna när objektet destrueras.
- Objektet ser till att oväntade fel inte hindrar resursen från att släppas korrekt.
- En resurs livstid är kopplad till objektets.

Objektorienterade tankar - Inre klass

- En inre klass är en klass med begränsad synlighet.
- Node syns nu endast inuti List.
- Medlemmarna i Node är inte medlemmar i List.
- Vid deklaration och definition måste hela "sökvägen" anges.

```
class List
{
public:

private:
    struct Node
    {

    };
};
```

```
int main()
{
    // Fel: Node finns inte
    Node* n {};

    // Fel: Node är privat
    List::Node* ln {};
}
```

Objektorienterade tankar - Inre klass

- Deklaration behöver ske innan användning!
- Ibland behövs en *fördeklaration* för att få till rätt ordning.

```
class List
{
private:
    struct Iterator;

public:
    Iterator begin();
    Iterator end();

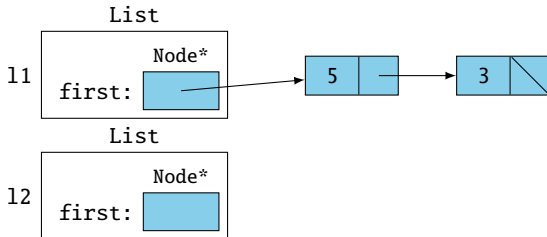
private:
    struct Iterator
    {
    };
};
```

- 1 Repetition
- 2 Pekare
- 3 Dynamiskt minne
- 4 Länkade strukturer
- 5 Objektorienterade tankar
- 6 Speciella medlemsfunktioner**
- 7 Övrigt
- 8 Livekod

Speciella medlemsfunktioner

Hur vet vi att vår list-klass kopieras korrekt?

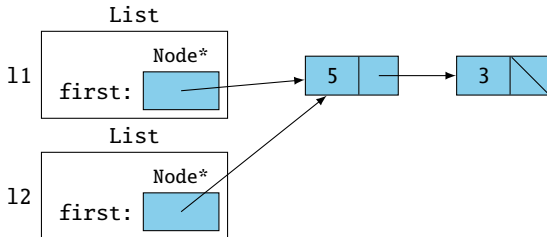
```
List l1 {};  
l1.insert(3);  
l1.insert(5);  
  
List l2 {l1};  
l2.insert(7); // ???
```


Speciella medlemsfunktioner

Hur vet vi att vår list-klass kopieras korrekt?

```
List l1 {};  
l1.insert(3);  
l1.insert(5);  
  
List l2 {l1};  
l2.insert(7); // ???
```


Speciella medlemsfunktioner

Kompilatorn genererar ett antal medlemsfunktioner åt oss.

Kopieringskonstruktorn	Foo(Foo const& other)
Kopieringstilldelningsoperatorn	Foo& operator=(Foo const& rhs)
Destruktorn	~Foo()
Flytt-konstruktorn	Foo(Foo && other)
Flytt-tilldelningsoperatorn	Foo& operator=(Foo && rhs)

Dessa är de *speciella* medlemsfunktionerna.

Speciella medlemsfunktioner

När behöver vi själva implementera dessa?

- Om objektet hanterar en unik resurs
Tex en fil eller ström
- Om objektet inte får kopieras
- Om vi behöver göra något speciellt när objektet tas bort
- Generellt: om objektet ansvarar för dynamiskt minne

Speciella medlemsfunktioner

Kopieringskonstruktör

```
Foo(Foo const& other)
```

- Skapa ett nytt objekt utifrån ett annat objekt av samma typ.
- I fallet av länkade strukturer bör denna göra en djup kopia av det andra objektet.
- Anropas automatiskt i många lägen
 - Vid definition av nya variabler
 - När objekt returneras
 - Vid parameteröverföring

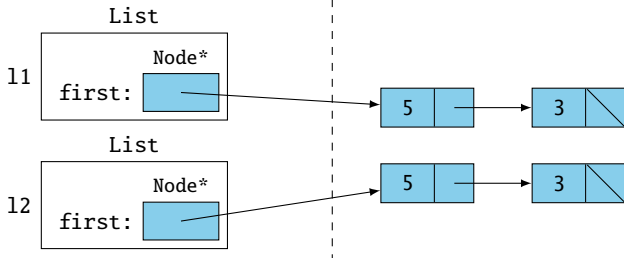
Speciella medlemsfunktioner

Kopieringskonstruktor

```
List l1 {};  
l1.insert(3);  
l1.insert(5);  
List l2 {l1};
```

Stack

Heap

Speciella medlemsfunktioner

Kopieringstilldelningsoperator

```
Foo& operator=(Foo const& other)
```

- Ersätt ett existerande objekt med innehållet från ett annat objekt av samma typ.
- I fallet av länkade strukturer bör denna göra en djup kopia av det andra objektet.
- Liknande funktionalitet som kopieringskonstruktorn men anropas i andra situationer.
- Returvärdet är en referens till objektet självt.

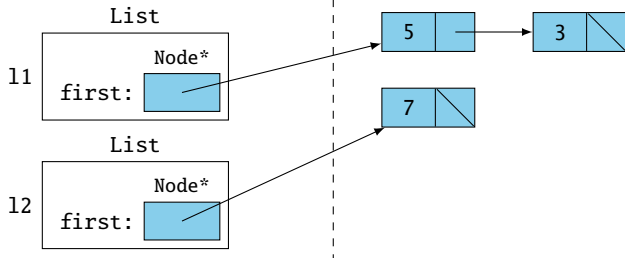
Speciella medlemsfunktioner

Kopieringstilldelningsoperator

```
List l1 {3, 5};  
List l2 {7};  
l2 = l1;
```

Stack

Heap

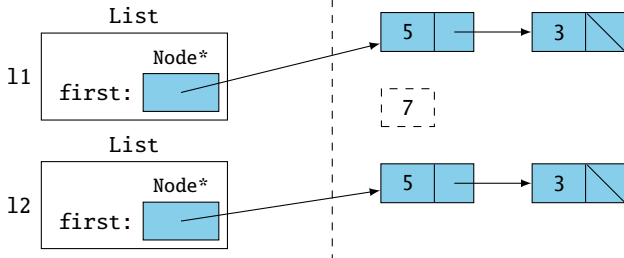
Speciella medlemsfunktioner

Kopieringstilldelningsoperator

```
List l1 {3, 5};  
List l2 {7};  
l2 = l1;
```

Stack

Heap

Speciella medlemsfunktioner

Destruktor

```
~Foo ()
```

- Körs när ett objekt ska tas bort.
Om delete anropas eller objektet går ur scope.
- Bör ansvara för att ta bort allt minne som objektet har allokerat.
- Ska aldrig anropas explicit.

Speciella medlemsfunktioner

Flyttkonstruktor

```
Foo(Foo && other)
```

- Skapa ett nytt objekt genom att “sno” innehållet från ett annat objekt av samma typ.
- Används när man vill ha en kopia av ett döende objekt.
- Anropas av kompilatorn för att optimera.
Bör sällan anropas explicit.

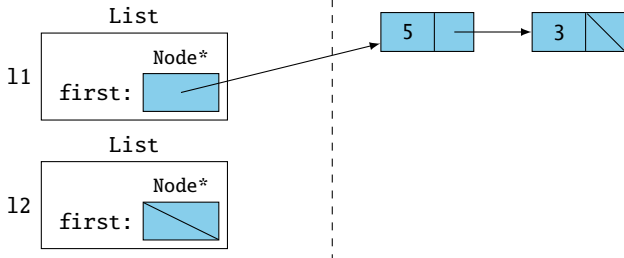
Speciella medlemsfunktioner

Flyttkonstruktör

```
List l1 {3, 5};  
  
// tvinga fram flytt  
List l2 {std::move(l1)};
```

Stack

Heap

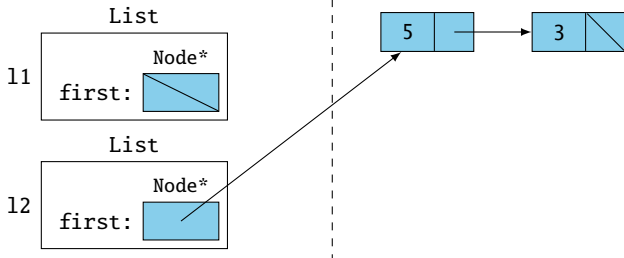
Speciella medlemsfunktioner

Flyttkonstruktör

```
List l1 {3, 5};  
  
// tvinga fram flytt  
List l2 {std::move(l1)};
```

Stack

Heap

Speciella medlemsfunktioner

Flyttilldelningsoperator

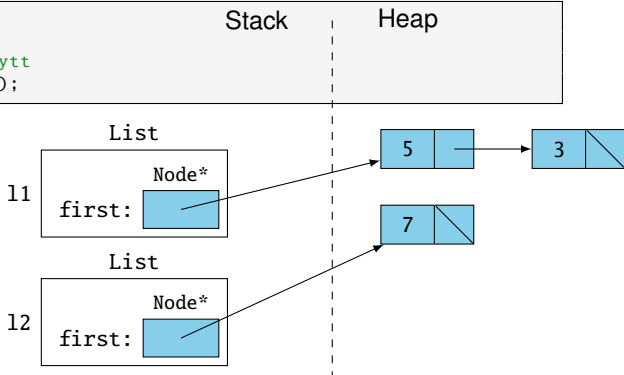
```
Foo& operator=(Foo && other)
```

- Ersätt ett existerande objekt genom att “sno” innehållet från ett annat objekt av samma typ.
- Används när man vill ha en kopia av ett döende objekt.
- Anropas av kompilatorn för att optimera.
Bör sällan anropas explicit.

Speciella medlemsfunktioner

Flyttilldelningsoperator

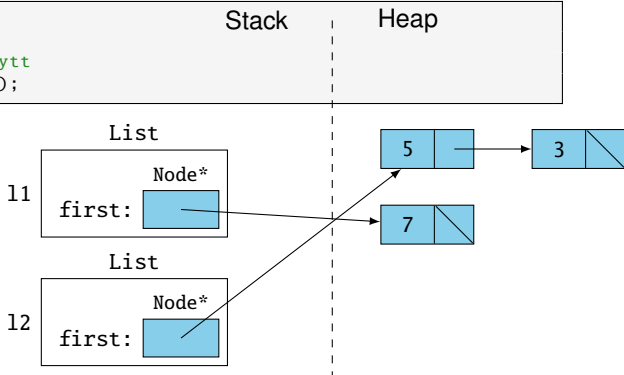
```
List l1 {3, 5};
List l2 {7};
// tvinga fram flytt
l2 = std::move(l1);
```


Speciella medlemsfunktioner

Flyttilldelningsoperator

```
List l1 {3, 5};  
List l2 {7};  
// tvinga fram flytt  
l2 = std::move(l1);
```


Speciella medlemsfunktioner - Rule of five

- Om en av de fem speciella medlemsfunktionerna behöver implementeras så bör man implementera alla fem.
- Om de inte behövs ska man inte implementera någon.

Om man inte implementerar alla fem finns det risk att kompilatorn anropar en av de default-genererade vilket ger problem.

Speciella medlemsfunktioner

- Om vi vill säga åt kompilatorn att använda dess standardimplementation kan vi använda nyckelordet `default`.

```
List(List const& other) = default;  
~List() = default;
```

- Om vi vill säga åt kompilatorn att inte generera någon standardimplementation kan vi använda nyckelordet `delete`.

```
List(List const& other) = delete;  
List& operator=(List const& other) = delete;
```

- 1 Repetition
- 2 Pekare
- 3 Dynamiskt minne
- 4 Länkade strukturer
- 5 Objektorienterade tankar
- 6 Speciella medlemsfunktioner
- 7 Övrigt
- 8 Livekod

std::initializer_list

- Skapas när vi skriver en lista inom måsvingar.
{1, 1, 2, 3, 5, 8}
- Kan stegas genom med en for-loop
- Användbar för att ta emot godtyckligt många argument i en konstruktor.

```
List::List(std::initializer_list<int> list)
{
    for (auto v : list)
    {
        // ...
    }
}
```

Catch - SECTION

Hur fungerar en SECTION i Catch?

```
TEST_CASE("ett test")
{
    int i {4};
    SECTION("sektion 1")
    {
        cout << "s1: " << i << endl;
        i = 7;
    }
    SECTION("sektion 2")
    {
        cout << "s2: " << i << endl;
    }
    cout << "ute: " << i << endl;
}
```

Catch - SECTION

Hur fungerar en SECTION i Catch?

```
TEST_CASE("ett test")
{
    int i {4};
    SECTION("sektion 1")
    {
        cout << "s1: " << i << endl;
        i = 7;
    }
    SECTION("sektion 2")
    {
        cout << "s2: " << i << endl;
    }
    cout << "ute: " << i << endl;
}
```

```
$ ./a.out
```

```
s1: 4
```

```
ute: 7
```

```
s2: 4
```

```
ute: 4
```

```
=====
```

```
testcases: 1 | 1 passed
```

```
assertions: - none -
```

- 1 Repetition
- 2 Pekare
- 3 Dynamiskt minne
- 4 Länkade strukturer
- 5 Objektorienterade tankar
- 6 Speciella medlemsfunktioner
- 7 Övrigt
- 8 **Livekod**

www.ida.liu.se/~TDDE71/